

EGYHÁZI- ES ISKOLAI SZEMLE

Felelős szerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN református lelkész

Megjelenik két hetenként, szombaton.

Előfizetési ára: egész évre 50 Lei, fél évre 25 Lei, egyes szám 2 Lei.

Szerkesztőség: Salonta (Nagyszalonta) Református lelkészi hivatal, a hová a lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény küldendő. Kiadóhivatal: Oradea-Mare (Nagyvárad) Ferdinánd király-út (Rákóczi-út) 14. szám. Előfizetési díjak, hivatalos hirdetések díja, reklamációk Konrád Géza címére, Nagyvárad, Ór-utca 1. sz. küldendők.

Kicsoda hengeríti el a követ?

Márk. 16: 3.

Még alig kezd szürkülni a hajnal. A szent szombat véget ért és véget ért az ünnep. Kezdődik a munka napja, a hét első napjának reggele. De még sehol egyetlenegy hang és sehol egyetlenegy lélek, mely azt jelentené. A halványan derengő világosság még nem hatolt be a házak ablakán; a város fölött még ott van az éjjel reáborult csend. Három nő lép ki az utcára és megy az örök csend birodalma: temető felé. Drága keneteket visznek, hogy nekik megtartsák testét a megfeszített mesternak, ki nekik a lelküket tartotta meg. Szívükben az emlékezés, fájdalom gyászos érzéseivel szótlanul haladnak egymás oldalán. S im valami még gyötrőbb gondolat lepi meg lelküket, mely némán emészti előbb, majd egyszerre tör ki mindegyik ajakán: **Kicsoda hengeríti el a sírról a követ?**

Ma a husvéti evangéliumban szívünkhöz legközelebb állanak e sirhoz siető, hallgatag, szomorú asszonyok. Sirokhoz járók vagyunk mi is. És mint kései fagy a csak most nyíló virágot, sok ébredő reményünket megdermeszti az aggodalom: **Ki fogja a követ elhengeríteni?** (De megújult reménnyel, el nem fogyó hittel, haladnunk kell tovább.)

Ki hengeríti el? Te, a te hited! A kő nem ott a siron van, hanem itt a szíven. A te szíveden, a mi szívünkön, mindnyájunk szíven: a kételkedés, a hitetlenség köve. A szívünk a sir, melyben eltemetve várnak eszményeink, álmunk, reményeink a kő elhengerítésre, husvétra, feltámadásra. Istenem, milyen mély sir, milyen nagy temető a szív! Mindenki szívében el van temetve egy-egy boldog óra, egy kedves arc, egy szerető szív. És mindnyájunk szívében ott van kivétel nélkül egy kedves, ártatlan gyermek, egy tiszta hívő lélek: egykori régi önmagunk. Hiszen mindnyájan ártatlanok, tiszták voltunk egykor és semmit se

tudtunk úgy, mint hinni! Óh, de az a hívő gyermek hányak az életében halott már s ki tudja mióta?! A halott fölött ott van a nagy kő, melyet az élet tett oda. Ezt a követ nekünk kell elmozdítani és az egyetlen eszköz, mellyel elmozdithatjuk: a hit.

Ha hitünk van, akkor elhengerül a kő szeretteink sírjáról is és meglátjuk, visszanyerjük őket. Igen, ha azt akarjuk, hogy éljenek halottaink, a mi számunkra is éljenek, akkor nekünk kell **hitből, igazán élni!** Mi vigasztalásuk van az örökélet, a viszontlátás hitéből azoknak, akiknek nincs hitük és nem élnek úgy, hogy reményük lehet afelől, hogy az örökéletben viszontlátják szeretteiket? Mit ér a hitetlen gyermeknek a találkozás reménye, ha soha sem juthat oda, hol — hitünk szerint — hívő szülei vannak? A hit a kezdete, alapja az igazi életnek itt a földön is, hogyne lenne az az örökéletnek? S amint tavasszal az élet feltörő parányi kezdete, csirája elmozdítja a felette levő ránehezede, nála ezerszer nagyobb rögöket, úgy mozditja el a követeket az életnek csirája: a hit. Ilyen hitre van szükségünk! Nem a Tamáséra, ki csak a tapasztalás után rebegte: „én Uram, én Istenem“, hanem a Krisztus szerint való boldogokéra, „akik nem látnak és mégis hisznek“.

És akkor, **akik hisznek látnak.** Belátnak a sirba, szeretteik sírjába és üresnek látják azokat. Mert nem látnak mást, csak összeomlott porló tetemeket, csak azt, hogy a porban nincs egyéb a pornál, de az ő életük: a lelkük nincs és nem is lehet ott! Látnak — túl a temető sirhalmain, meglátják az Istent és őket Istennél. És meghallják és megértik az élet szavát: **Nincs itt, feltámadott!**

Van másféle sir is. Több sir van ilyen. Olyan, mint amelyben Krisztus teste pihent: kőből való, mert ez a sir is szív, élettelen,

köszikla emberszív. Ezekben a sirokban is Krisztus fekszik, megfeszítve, eltemetve, mélyen. Talán nem is érzik, hiszen a köszikla se érezte, hogy őt magába zárta. És ez a sok szív eggyé lesz, egy nagy sirrá olvad össze és magába zár egy egész világot, a mi régi kedves, boldog világunkat, elmúlt, meghalt világunkat, melyben — bár sokszor üldözve, kigunyolva — de mégis éli, vigasztalt, megtartott a Krisztus. Megyünk ehez a sirhoz is. Lélekben zárándoklunk felé. És megyünk ahoz a sok-sok sirhoz, mely a szívek mélyén van. De egyszer csak feltör lelkünkben az aggodalom: **Ki fogja a követ elhengeríteni?**

Semmi más, csak a hit. A te hited, a mi hitünk, mindnyájunké, akiknek szívében nem az általunk megfeszített halott Krisztus alszik, hanem az élő Krisztus él! De ezen a hiten meg kell látszani az Ő életének. A mi hitünk nem lehet tétlen elhívés, hanem olyannak kell lenni, mely hirdesse, hogy kötelessége van: áldozatos munkás cselekvő hitnek! A kegyes nők drága keneteket vásároltak. Sokat áldoztak csak azért, hogy még holtan is megtartsák azt, ki nekik még akkor is élet volt. Milyen ellentét: Judás és e Máriák! Judás halálra adja az élő, hogy neki pénze legyen, ezek még a halottért is odaadják a pénzüket. Oh szomorú, mennyien vannak, kik nem azért tagadják meg, árulják el Jézust, hogy pénzt kapjanak, hanem, hogy csak pénzt ne kelljen fizetni érte, az ő ügyéért, országáért. Hát mi tudunk-e áldozni érte, azért, hogy az az élet, mely meghalt, megmaradjon, a szívekbe eltemetett holt Krisztus feltámadjon? Tudunk-e áldozni cselekedettel, munkával? Ne feledjük el, hogy **elmúlt a szombat**, a nyugalom, a téttenség ideje! Közeledik a reggel, a dologra rendelt nap reggele! A nappelkelte munkára hív, életre hív! De mielőtt megkezdénénk, menjünk a mi életünk sirjához. Mint mikor a gyermek, ki eltemette szüleit, mielőtt elindulna új terve messze útjára, kisiet a temetőbe, hogy tanácsot kérjen a porladó szívektől, menjünk mi is az élettelen szívekbe temetett halott világunkhoz és ne tépelődjünk: **ki hengeríti el a sirról a követ?**

A mi gyöngeségünk, tehetetlenségünk legnagyobb oka, hogy ez a kérdés emészt meg. A kegyes nők szíven is átnyilalt egy pillanatra, de mentek tovább, ingadozás nélkül, hittel előre! Menjünk mi is! Bizzunk abban, ki a Krisztus sirjáról is elhengerítette. Majd egyszer nyitva találjuk mi is. A holt szívekben és a holt világban élni fog a Krisztus és így halljuk az angyal szavát: **ítt van, mert feltámadott!**

Debreczeni István.

Új keresztet a Golgothán.

I.

Néha, — ritkán, — úgy megnyugszik a szív.
A benső hang boldog békére hív.
Halk, munkás csönd van távol és közel.
— Ekkor érte a Menny a Földet el.

De új vihar jön. Új felleg borul.
Új harcba száll a lélek botorkál
S lesz új vágyak viharzó tengere.
— A Föld a Mennyet nem fogadta be.

II.

Néha, — ritkán, — megfűt a szenvedély,
Az Akarat megáll. A tiszta, mély,
Boldog öröm szívet, lelket betölt.
— Ekkor győzött az Ég s győzött a Föld.

De ha a Sátán új csatára száll,
Szavára szolgaserege készen áll:
Csak zokogok a veszített harc után.
— Az új kereszt ott áll a Golgothán.

Szaploncay Bertalan.

„Özvegyeinkért“

E cím alatt megszívlelésre méltó sorokat irt az „Egyházi Figyelő“ legutóbbi számába M. Szabó Miklós királydaróci lelkész társunk. Cikkében arra mutatott rá, hogy a Romániához csatolt területen élő magyar református lelkészözvegyek és árvák helyzete ma már nemcsak kétségbeejtő, de a szóvalódi értelmében türethetetlen, és hogy ezeknek a sorsán segíteni, elsősorban a mi kötelességünk, lelkészeké.

Én a magam részéről teljes mértékben osztom a Szabó Miklós megállapítását és nézetét. Sőt az ő gondolatait tovább fűzve, azt mondom, hogy ezeknek az özvegyeknek és árváknak a nyomorgását tovább is tétlenül nézni a mi részünkről egyenesen lelkiismeretlenség és bűn lenne.

Nem akarok senkit vádolni azért, hogy ezek a nagyobbára munkaképtelen, öreg tiszteletes asszonyok már három év óta csak alamizsnából élnek és koldus kenyéren tengődnek. Hiszen tudom, hogy ennek az oka nem annyira a segítség-hivatottak nemtörődömségében, mint inkább a megváltozott nehéz viszonyokban található. De ma, mikor már legalább is mi, lelkészek —

— megkapjuk az állampénztárból segélyeinket, szerintem megvan a lehetősége annak, hogy ezeken a papi családunkhoz tartozó, jobb sorsra érdemes, szomorú özvegyeken segítsünk.

Éppen ezért én egy szerény indítvánnyal akarom kiegészíteni a Szabó Miklós barátom cikkét, remélve, hogy megnyeri ez lelkész társaim

tetszését. Az indítványom ez: *ajánljuk fel mindnyájan államsegélyünk 10 százalékát a lelkészözvegyek és árvák részére.* Az ily módon rendelkezésre álló összeget ossza szét a kerületi pénztár arányosan az egyházkerület területén élő lelkészözvegyek és árvák között és amikor mi az államsegélyt megkapjuk, ugyanakkor részesüljenek ők is a segélyben.

Tudom hogy ezzel még nem lesz megoldva kívánt módon a lelkészözvegyek segélyezésének a kérdése. De legalább addig is, míg ez intézményesen rendezve lesz, valamivel tűrhetőbbé tesszük a helyzetüket.

Lehet, hogy egyik-másik lelkészársam indítványomat olvasva talán azt mondja, hogy neki nagyon is szüksége van arra az államsegélyre teljes összegében. Én ezt nem vonom kétségbe. De az ilyeneket arra kérem, hogy ne felejtsek el, miszerint ma rendkívüli időket élünk, amikor még erőnkön felül is áldoznunk kell.

Nemrégiben azt olvastam az erdélyi egyházkerület hivatalos lapjában, a „Református Szemle”ben, hogy a Kolozsváron tartott lelkészi kurzus résztvevői elhatározták, hogy az egyházkerület lelkészi karában testvéri gyűjtést rendeznek a tanítók momentán segélyezésére és erkölcsi kötelességévé teszik minden lelkésznek, hogy erre anyagi erejének megfeszítésével is áldozzon.

Nem tudom eléggé dicsérni ennek a határozatnak a meghozóit. És ha a kivitelben is lesz annyi lélek, erő, buzgóság és szeretet, mint amennyi volt a határozat meghozatalában, akkor valóban levett kalappal kell megállanunk erdélyi lelkészársaink előtt, akik e nehéz időben éppen a velük együtt munkálkodó tanítókkal szemben töltötték be a Krisztus törvényét: „Egymás terhére hordozzátok”.

Tegyük meg mi ugyanezt a lelkészözvegyekkel szemben, hogy ne kelljen azoknak tovább éhezni, rongyoskodni és hogy mi is elmondhassuk nyugodt lelkiismerettel Isten és emberek előtt: amit lehetett, megtettük!

Szatmár, 1922. március hó.

Boros Jenő.

Halottaink

Szilády Áron halasi lelkész, március 19-én, élete 87-ik évében elhunyt. Nemcsak mint lelkipásztor, hanem mint tudós messze kimagaslott kora színvonala felett. A keleti nyelvek és a régi magyar irodalom kiváló buvára volt. Az irodalom történet terén az uttörő nehéz munkáját végezte. A múlt év végén ünnepelték Magyar Tudományos akadémiai tagságának 60-ik évfordulóját.

Lengyei János kovácsházai református igazgató tanító, március 15-én meghalt. Betegségében Budapesten keresett gyógyulást. Mint lelkes székely, megakarta ünnepelni a szabadság napját. A kórházban emlékbeszédet akart tartani, de alig kezdte meg, hirtelen élettelenül esett össze.

Legyen áldott emlékezetük.

Lelkészegyesület

Erdélyi lelkészársaink az elszakadás és magukramaradás nehéz idejében csakhamar belátták az egyesülés szükségét és megalakították a Református Lelkészegyesületet. De gondoltak ránk is: királyhágómelléki társaikra. Hívó szóval fordultak hozzánk és kinyújtották felénk testvéri jobbukat. Csakhogy a hívó szó sokaknál süket fülekre talált s a testvéri jobbot egyetemesen még mindig nem fogadták el. Némelyik egyházmegye megalakította, újjászervezte lelkészegyesületét, de még mindig nem egy van, amelyikben a hallgatásnál és halogatásnál egyéb nem történt. Pedig ez nem jól van így! Nem hiszem, hogy volna közöttünk csak egy is, aki ne érezné az egyesülés szükségét és ne óhajtana az egymás támogatásának áldását. Hiszen mi külön, külön egymástól elszigetelve egyedül végezzük munkánkat és ebben senki sem segít, ha mi nem segítjük egymást. Aztán mindnyájan érezzük az élet leigázó jármát, lenyűgöző bilincseit, melyek letörik, lehúzzák a legideálisabb lelkeket is, nekünk kell felemelnünk egymást, hogy mi is emelhessük a ránk bízottakat. Eppen ezért a mi ügyünk nemcsak a mienk, hanem a köz, egyházunké.

Én úgy tekintem a lelkészegyesületet egyetemesen és részeiben, mint egyházi életünk megújulásának a bölcsőjét, mert benne látom a megfelelő tudományos színvonalon maradás eszközét, a köznapiságba — hogy ne mondjam: az anyagiasságba — lesüllyedés ellenszerét. Szükség van egyesületeinkre az egyház hivatalos szervei mellett magánai az egyháznak érdekében. A hivatalos szervek a test, a lelkészek egyesületei a lélek! A kettő egymástól elválaszthatatlan és együtt kell működniük. Az egyházmegyék és kerületek közgyűléseit, bizottságait ugyszólván csak az adminisztrációs kérdések és ügyek foglalják le, a lelket, az életet a lelkészegyesületekből kell beléjük öntenünk. Csakhogy ennek a véghezvitelére nem elég az az egy, vagy két óra, amit a megyei gyűlések előtt, vagy után nagynehezen kiszorítunk, amikor még, vagy már nem vagyunk együtt kellő számmal, hanem áldozunk rá legalább egyszer egy esztendőben egy napot. Így jobban megismerhetjük egymást, bevallhatjuk szegény nélkül gyöngeségeinket, elmondhatjuk dicsekvés nélkül

munkánk eredményét, kicserélhetjük tapasztalatainkat és erősíthetjük egymást.

Szükség van egyesülésünkre anyagi helyzetünk, megélhetésünk biztosítása végett is. Hiszen már-már odajutottunk, hogy ezért — bármennyire ominozus is legyen sokak előtt e szó — valósággal szervezkednünk kell! Hogy ne lehessen alkudozni egyik félnek se a javadalmazásunkra, ne lehessen fizetéseket megcsonkítani és hogy ne úgy tekintsenek bennünket, mint diszt a ruhán, melyet ha akarom, lefejthetek róla!

Szükség van végül egyházkerületünk egyházmegyei lelkészegyesületének működésbe hozatalára, az erdélyi egyházkerülettel való összhang, testvéries együttműködés és magyar református egyházunk egységének az új határok között való megszilárdítása végett. A kerületek kiküldték e célból bizottságaikat és megkezdik a munkát fent. Kezdjük meg mi is alulról. Ők a tetőt fogják összeállítani, de az alapot nekünk kell megteremtteni! Halljuk meg a szót, mely e munkára felhívott, ragadjuk meg szeretettel a kinyújtott testvéri kezét, nemcsak kézzel, hanem szívvvel és lélekkel!

Alakítsunk meg; illetve ébresszük fel — ahol még nem tettük — az egyházmegyei lelkészegyesületet, küldjük ki képviselőnket és lépünk be egyénenként is a Református Lelkészegyesületbe!

Debreceni István.

A bihari egyházmegye közgyűlése

A folyó évi április hó 4-én tartotta a bihari egyház-egyházmegye rendes tavaszi közgyűlését. A gyűlés látogatott, a tárgyalás nem egyszerű élnék, mégis az összbonyomlás valahogy az oldottságnak, a ziláltságnak a képét váltja ki a szemlélőben. Ugy tűnt fel, mintha az a biztos irányítás hiánya éreztetné már itt a tárgyaláson a hatását, melyet a bihari egyházmegye közgyűlésén s ügyeinek vitelében már megszoktunk. Az esperesi állás megüresedése volt az egyházmegye közgyűlésének a legfontosabb tárgya s ennek a ténye nyomta rá a bélyegét a gyűlés egész menetére.

A gyűlés különben még a távozó esperes főtitkár és méltóságos Sulyok István püspök ur nyitotta meg buzgó és mély áhítattól áthatott imádsággal.

Ennek elhangzása után Tatár Zoltán gondnok h. tanácsbíró az egyházmegye, Baka Béla mezőtelegi lelkész külön a körösvölgyi lelkészi kör nevében üdvözölték új méltóságában és az egész közgyűlés meleg lelkesedéssel ünnepelte nagyra hivatott esperesét.

„Két évtizede annak — mondotta az üdvözölt szavakra adott válaszában — hogy az esperesi

széket és helyet betöltöm. Ez alatt az idő alatt egész lényem összeforrott az egyházmegyével és minden mesterkelt érzélgősség nélkül mondom, hogy igaz fájdalmat érzek ennek a kapcsolatnak a megszakításakor s kérem a lelkésztársaimat, engedjék, hogy ez a lélek fűzzön engem tovább is hozzájuk, mely eddig a belső kapcsolat eszköze és forrása volt” — hangzott a szívből jövő válasz. — Ezután a annak a jelentésével, hogy a tisztéről lemond, tovább az elnöki széket nem foglalhatja el, átadta ezt Konrád Géza rangidősebb tanácsbírónak, viszont ez Csernák Béla tanácsbírónak, kit a közgyűlés az esperes-helyettesi teendők végzésével megbízott.

Távozó esperes ünneplése azonban még nem ért véget. Közgyűlés dr. Thury Kálmán indítványára elhatározta, hogy Sulyok István két évtizedes esperesi működését valamely formában méltóképen örökíti meg s megbizta az elnökséget, a módozatra nézve a legközelebbi közgyűléshez nyújtson be javaslatot.

Az esperes időszaki jelentése tárgyalása kapcsán nagy élénkséget idézett elő a tisztviselői állások betöltésének kérdése.

A folyó év végén járva le ugyanis a tisztviselők le nem mondott tisztviselők megbízatása — előadói javaslat folytán — felmerült a kérdés, hogy jogsértés nélkül be lehet-e tölteni a tisztok gyakorlásában, a körülmények által megakadályozott, azonban tényleg le nem mondott tisztviselőknek a helyét is, első sorban magának az egyházmegye gondnokának a helyét? Vagy tanácsosabb volna a jelenlegi mandátumok lejáráásával tölteni be az összes tisztségeket? A közbeső idő alatt pedig az egyházmegye adminisztrációs ügyeinek a vitelét helyettes elnökségre bízni.

Vita után a közgyűlés úgy határozott, hogy a tisztségeket, tekintet nélkül arra, hogy csak tényleges vagy hallgatóságos lemondás folytán üresedtek meg, időközileg is betölti. A választás megejtését elrendelte: az esperesi, gondnoki, 2 lelkészi, 5 világi tanácsbírói, 1 lelkészi, 1 világi jegyzői tisztségre és a tanító képviselői helyek betöltésére vonatkozólag.

A tárgysorozat többi pontjai gyors egymásutánban peregetek le.

Jegyző.

Külföld

A presbyteri világsszövetség gyűlése febr. 16—25. napjain Pittsburgban zajlott le. Ez a szövetség ma a világnak ugyiszólván a legnagyobb ilyen szervezete: 40 millió lélek tartozik hozzá. 270 delegátus vett részt a gyűlésen, 33 egyház, 20 ország képviselőiben. A magyar református

egyháznak 3 kiküldöttje volt jelen. „Az övék volt a legszomorubb történet; még mindig üldöztetést szenvednek, papjaik szegények, vagy hiány van bibliáiban és vallásos iratokban“. A gyűlés elhatározta az európai egyházak segítségét.

Wittenbergi Luther-Ünnepségek. A német evang. egyház Luther Wartburg várabóli visszatérését ünnepelte márc. 4-6-án. Ez alkalommal sok külföldi jelent meg a különböző országok evang. egyházaiból. Ugy látszik a német protestáns testvérek öntudatosan működnek, minden alkalmat megragadva, hogy a háború által széttépett kapcsolatot megerősítsék.

Petőfi-est Debrecenben. Petőfi századik születési évében az Alföldi Magyar Közművelődési Egyesület számos ünnepséget rendez. Ezeknek a sorát Debrecenben márc. 5-én nyitotta meg. Az ünnepi beszédet dr. Ravasz László püspök mondta. Képeinek és gondolatainak gazdagságával lebilincselte a hallgatóság figyelmét. Megkapó képből mutatott rá arra, hogy a magyarnak lényéhez tartozik a fájdalom, amelynek kifejezésre kell jutni különösen ma, úgy, hogy most vagnak lenni, mulatozni, a nemzet ellen való véték. — Másnap a főgimnáziumban a középiskoláknak tartott előadást, mely még az előbbinél is mélyebb nyomokat hagyott a lelkekben.

A debreceni lelkészválasztás. Nagyban folytak a lelkészválasztási mozgalmak a Jánosi Zoltán elmozdításával megüresedett állásra. A presbyterium Porzolt István újfahértói lelkészt akarta meghívni, de az egyházközségi szavazás alkalmával 227-el többen szavaztak a meghívás ellen, mint mellette. Így pályázatot hirdettek, melyre máj. 9-én jár le. Hír szerint Jánosinak az érdekében is nagy agitáció folyik, különösen a munkások körében.

A füzántúli egyházkerület világi főjegyzőjévé dr. Tóth Lajos egyetemi tanárt, lelkészi tanácsbírákká Szele György debreceni és Balogh Ambrus sarkadi lelkészt választották meg.

Egyházi hírek

A nagyszalontai egyházmegye 100 éves jubileuma. Mult számunkban jeleztük, hogy a nagyszalontai egyházmegye hatalmas kereteken belül készül megünnepelni 100 éves fennállását. Azóta a jubileum idejére nézve változás állott be, amennyiben a siker érdekében május 17-re halasztották. Az egyh. vezetősége annál nagyobb kitartással buzgólkodik, hogy e nagy ünnepség úgy külső fényével, mint a 17-én este rendezendő hangverseny programjával méltó legyen a nap jelentőségéhez. A műsor minden egyes száma

kifejezője lesz annak a nagy kulturális erőnek, amelyet egyházkerületünk reformátusai az ideszakadt magyarság művészi és irodalmi életében jelentenek. De gondoskodott az egyházmegye arról is, hogy a nagy évforduló emlékére maradó kulturális emléket is állítson. E célból Nagyszalontán református internátust állít fel, hol öntudatos hithű, acélos jellemű tagokat nevel egyházunknak és fajunknak. Ez nemcsak egy egyházmegye, hanem mindnyájunk érdeke és joggal reméljük, hogy a többi egyházmegye és nagyobb egyházak vezetői is támogatni fogják az alapvetőket, mire alkalmas eszköz lesz az e célra kibocsátandó, nagy és értékes nyereményekkel, kecsegtető sorsolás jegyeinek minél szélesebb körben leendő terjesztése.

Vallásos estélyek. Vasárnaponként magas színvonalú, lelkeket építő vallásos estélyeket tartanak úgy Nagyváradon, mint Szatmáron. Előbbi helyen a villannyal világított templomokban, az utóbbin az iskola tornacsarnokában. A lelkész funkciókon kívül művészi magán- és karénekek, zeneszámok, szavaltatok és gyülekezeti énekek alkotják a műsort. Az istentiszteleti részt lelkészek vagy lelkészjellegű tanárok végzik. Nagyváradon folyó hó 2-án Surlyók István püspök tartott biblíamagyarázatot. Itt vidéki lelkészeket is felkérnek közreműködésre, így pl. a virágvasárnapi szolgálatot lapunk szerkesztője: Debreczeni István teljesíti.

A református polgári leányiskola igazgatósága felhívja a tanév végén vizsgálni óhajtó magántanulókat, hogy a főtiszteletű és méltóságos püspök urhoz címzett 1 leu okmánybélyeggel és 25 bani segélybélyeggel ellátott és iskolai bizonyítvánnyal, születési anyakönyvi kivonattal és erkölcsi bizonyítvánnyal felszerelt kérvényeiket legkésőbb április 29-ig küldjék be az intézet igazgatóságához. Akik a gyakorlati tárgyak vizsgálatai alól felmentést óhajtanak, azok a testi foglalkozásaikat, vagy gyengeségüket igazoló orvosi bizonyítványt is tartoznak csatolni. A vizsgálati anyagra vonatkozólag megjegyzendő, hogy a román nyelv minden osztályban kötelező, az I. osztályban a német nyelv nem szerepel a tantárgyak között, a történelem anyaga osztályonként a következőképpen oszlik meg: az I. osztály anyaga az ókor története Kr. u. 476-ig, a II. osztály anyaga az ókor és a középkor története, a III. osztály anyaga az egész világtörténelem, a IV. osztály anyaga Románia története és az újkor története 1492-től napjainkig. Háztartástan a III. és IV. osztályban egyaránt kötelező tantárgy. Érdeklődők forduljanak az igazgatóságához.

A nagybányai egyház Soltész Elemér egyházker. főjegyző szerkesztésében, most adta

ki 20 ik jelentését az egyház 1921. évi állapotáról, mely részletesen beszámol a gyülekezet életének minden mozzanatáról. Bővebb ismertetésére még remélhetőleg visszatérünk, most csak azt az örövendetes jelenséget állapítjuk meg, hogy a 93.000 leies számadás, több mint 22.000 lei maradvánnyal zárul és a nem nagyszámu gyülekezetben a múlt évben 26.365 lei gyűlt be közadakozásból. Szolgáljon buzdító példaul gyülekezeteink előtt e válságos időben.

Az iskolai államsegélyek. Nagy Károly erdélyi püspök, miután részt vett Bukarestben a szenátus és képviselőház ünnepélyes megnyitásán, a többi erdélyi magyar püspökkel együtt tanácskozásokat folytatott a miniszteriumban a felekezeti iskolák jövője és a tanerők államsegélye érdekében, ami most már remélhetőleg mihamarabb megnyugtató megoldást fog nyerni.

A református tanítónőképzőintézet intézményében felvétetik a jövő 1922–23 iskolai évre 80 bentlakó növendék. Felhivom az érdekelteket, hogy a felvételi kérvényeket legkésőbb április hó 29-ig küldjék be a ref. tanítónőképző intézet igazgatóságába. Igazgató.

Szerkesztői üzenetek ...

B. J. Szatmár. Köszönet — ime. A meséért is. **B. F. Belényes.** A lelkesegyesület szerintem is fel kell ébreszteni. Jó lenne folytatni a bevezető cikket. **B. L. Szatmár.** „Megjött a levél”, csak azt szeretném tudni, hogy N. K. mire alapítja oly határozottan az isk. segélyek biztosságát. **Sz. Sz. I. L.** Lugos. Kopogtatok, de ne tévessz össze az öregséggel és japán költőddel ne szólj ki titkon: „Nem vagyok itthon”. **S. L. Szatmár.** Emelnéd fel talán mégis az ígért cikkek számát legalább a duplájára. **L. J. Szatmár.** Leveled megkaptam, de a melléklet úgy látom mellék lett, pedig nekem fő volna. **B. S.** Erdőhegy. Írásod melegét köszönöm. Levélben bővebben válaszolok.

Hivatalos rész

Királyhágómelléki reform. egyházkerület püspöke

448—1922. sz.

Különböző fokozatu tanintézetek tekintetes Igazgatóinak!

A nagyváradi tankerületi főigazgatóság 791—1922 sz. átiratában közli a közoktatásügyi miniszteriumnak azt a tervezetét, hogy a miniszteriumba egy olyan könyvtár létesíttessék, mely az összes tanügyi törvényeket s különböző fokozatu tanterveket, különösen az idegeneket is magába foglalja. Ehez képest azt a felhívást intézi az ország minden fokozatu tanáraihoz,

hogy minden olyan közleményből, felolvasásból, jelentésből, akár romául, akár idegen nyelven vannak is írva, a melyben iskola ügyek tárgyaltatnak és pedig akár romániai, akár idegen iskolákra vonatkozólag, egy példányt a következő címen „Biblioteca de informațiuni și legislație școlară” a miniszteriumhoz beküldeni sziveskedjenek.

Nagyvárad 1922 március 28.

Sulyok,
püspök.

A királyhágómelléki ref. egyházkerület püspöke.

569—1922. szám.

A nagytiszteletű esperesi-, közép- és elemi iskolai igazgatói hivataloknak!

Mihez tartás és alkalmazkodás végett a bukaresti közoktatásügyi miniszterium kolozsvári vezérigazgató-ságának a 29000—1921 VI sz. rendelete végrehajtásának elhalasztása tárgyában kiadott intézvényét a következőkben van szerencsém közölni.

I. A kisebbséghez tartozó felekezeti iskolai hatóságoknak hivatalos levelezéseinek az államnyelv használatára vonatkozó 29000—1921. VI. sz. rendelet végrehajtása az 1922 évi szeptember 1-ig elhalasztattik, ugy azonban hogy:

a) a bukaresti közoktatásügyi miniszteriumhoz intézett hivatalos levelezésnél a 29000—1921 VI sz. rendelete értelmében az államnyelvet kell használni.

b) ott ahol lehetséges, a bukaresti közoktatásügyi miniszteriumtól függő iskolai hatóságokhoz intézett hivatalos levelezéseknél az államnyelv 1922 szeptember 1-ig is használandó.

II. Az 1922 szeptember 1-től kezdve a rendelet teljes szigorral végrehajtani kell.

Nagyvárad, 1922 április 8.

Sulyok,
püspök.

Királyhágómelléki reform. egyházkerület püspöke

447—1922. sz.

Nagytiszteletű Esperes, tekintetes középiskolai Igazgató és iskolaszéki Elnök Urak!

Tudomás vétel, s ahoz való alkalmazkodás végett a kolozsvári államtitkárságnak 3450—1922 sz. intézvénye alapján a nagyvezérkarnak ez évi január hó 28-án 4867. sz. a. kelt következő értesítését közlöm „a VII hadtest parancsnokságának értesítése szerint a katonai szökevények, kik a katonai szolgálatnak mozgósításnak és összpontosításnak nem vetették magukat alá, a nagyobb városi központokban levő gyárakban és telepeken szolgálnak sőt polgári hatóság szolgálatában is állanak. Minthogy a munkaadók és polgári hatóság fejei ezzel a hadseregbe vonatkozó VI t. c. áthágásában válnak bűnösökké, holott ezen törvény 16 § a és a végrehajtási szabályzat 316 § a szerint nemcsak az ellenőrzés volna kötelességük, hanem az is, hogy a katonai szökevényeket nyomozzák

és elfogják, ennél fogva felhivom, hogy a jövőben sem magán, sem pedig állami szolgálatba az ilyenek mind addig ne véessenek fel, míg katonai helyzetüket igazoló okmányaikat be nem mutatják."

Nagyvárad 1922 március 29.

Sulyok,
püspök.

A királyhágómelléki ref. egyházkerület püspöke

564—1922.

Valamennyi közép és elemi isk. igazgatójának!

A közoktatásügyi miniszterium kolozsvári államtitkársága 6120—1922. V. sz. iratában tudomásomra hozta, hogy az 1231-1921. sz. körrendeletben foglalt kötelezettségnek az iskolák igazgatói a legnagyobb részben nem tettek eleget, holott a szükséges nyomtatványokat a miniszterium részükre meg is küldötte, minél fogva ismételten figyelmeztetni kívánom az igazgató urakat, hogy a kiadott körrendelet értelmében kötelezettségüknek haladéktalanul eleget tegyenek.

Habár a szóban forgó körrendeletet a múlt évi 182. sz. alatt kiadott és az esperesi hivatalokhoz intézet levelemben közöltem, mégis szükségesnek tartom, hogy a fentebb hivatolt számú államtitkársági körrendeletet ismét közzétévén, mihez tartás végett a következőkben tudomásra hozzam:

Az összes püspököknek s egyházi forumoknak, melyek felekezeti iskolákat tartanak fenn.

Arra tekintettel, hogy az államok életében milyen nagy szerepök van az összes iskolák statisztikai adatai nyilvántartásának, az államtitkárság egy nyomtatványban összefoglalta a statisztikai kérdéseket, amelyek közoktatásügyi szempontból nyilvántartandók. Ez a nyomtatvány 10 évi időtartamra van szerkesztve, úgy hogy minden iskolai évben be kell vezetni azokat az adatokat, amelyek egy tanár működésére vonatkoznak és pedig úgy, hogy esetről esetre be kell vezetni az egyes változásokat.

Hogy pedig a miniszteriumnak mindig rendelkezésre álljanak a statisztikai adatok és nyilvántartások, az arányban lévő törvények erejénél fogva elrendelem a következőket:

1. Minden közép- és szakiskola és más minden jellegű iskola kapni fog nyomtatványt a) az igazgatóság, b) királyi tanulmányi főigazgatóság és b) a miniszterium (államtitkárság) címére. A kolozsvári államtitkárság szét fogja küldeni a szükséges példányokat, a kir. főigazgatóságok útján az érdekelt iskolák igazgatóságainak.

2. Ezeknek kézhez vétele után azonnal az említett iskolák igazgatói tartoznak bevezetni a következőket: a) az állandó adatokat s jelleget (1-ső és utolsó lap) b) az összes kérdő pontok adatait az 1919—1920 ik évre, c) az 1920—1921. évi beírásokra vonatkozó adatokat.

A bevezetés után ezeket az összes adatokat tökéletes másolatban 30 napon belül fel kell terjeszteni a kir. főigazgatósághoz, ki a kimutatást saját hivatalának adataival kiegészítve felterjeszti az államtitkársághoz. A nem teljes vagy hibás jelentéseket kiegészítés végett vissza fogjuk küldeni a kir. főigazgató útján.

3. A nyilvántartások folytatólag a következő módon töltendő ki: a) minden iskolai év elején november 1-ig fel kell terjeszteni a beírások eredeti

összegét és a tantestületben előállott változásokat, b) minden iskolai év folyamán felterjesztendő a tantestületben vagy az igazgató személyében előállott változások, esetleg az 1-ső vagy utolsó lapra tartozó adatokban előállott változásokat nyomban ezen változások bekövetkezése után, c) minden iskolai év végén az összes nyilvántartásban lévő kérdésekre felelet adandó 15 napon belül a tanév befejezte után.

4. Ezen [kitöltött] nyilvántartások a legnagyobb pontossággal vezetendő, mert ezek lesznek az ellenőrzési lapok a főigazgatói látogatások alkalmával. Az iskola látogatók ezekből fogják kiírni az összesített adatokat és végösszegeket s a leltárak adatait.

5. A községi, felekezeti és társulati iskolák igazgatóságai azokat az adatokat közvetlenül terjesztik fel az iskolafentartók megkerülésével a főigazgatósághoz.

6. Az illetékes forumok, melyek nem fogják ezen rendelkezéseket respektálni, viselik a törvényes következményeket.

7. A királyi főigazgatóságok ezt a rendeletet másolatban közölni fogják az összes érdekelt iskolákkal. Az államtitkár helyett: aláírás.

Teljes tisztelettel vagyok

Nagyvárad, 1922. április 8.

Sulyok,
püspök.

A dobrai református egyház lelkészi hivatalától

46—1922. szám

Pályázati hirdetés.

A dobrai református egyház presbyteriuma újból pályázatot hirdet az orgonista kántor-tanítói állásra az érvényben lévő díjlevél alapján.

Fizetés: 1. 44 hektóliter rostált buza á: 11 kor. 484 kor. 2. Borválság 255 kor. 3. Tandij 400 kor. 4. 4-ől tűzifa beszállítva 64 kor. 5. Szántóföld 1 hold és 1247-ől á: 10 kor. 1780 kor. 6. Rét 822-ől szénás, az egyház letakaríttatja és beszállítatja, 5-10 kor. 7. Legelő 897-ől 3 kor. 8. Stóla halott temetésére énekszós 1 kor. predikációs 2 kor. 9. Korpótlék az állami pénztárból.

A javadalom természetben szolgáltat ki állandóan. Borválság és tandij pénzü. Stóla a kerületi szabályzat szerint.

Köteleesség: A kántori teendők végzése. A IV. V. VI. vegyes elemi osztályok jelenlegi vezetése egyházkerületi tanterv szerint, esetleg az iskolaszék által kijelölt osztályok vezetése ha szükségessé válik az. Lelkész akadályoztatása esetén és a kanonikus órákon lelkész helyettesítése. Ismétlődő iskola vezetése. Énekkar szervezése és vezetése. Egyházi jegyzőség.

Az állás a választás érvényre jutása után azonnal elfoglalandó. A próbaéneklésre megjelentek közül annak kit a presbyterium elválaszt, az egyház igazolt utiköltségét visszatéríti.

Pályázati határidő: a hirdetés megjelenésétől számított 30 nap. Elválasztott orgonista-kántortanító elődjének 340 lelt terít meg beruházás címén.

Kellően felszerelt kérvények Szabó István ref. lelkész címére Dobra, utolsó posta Alsószopor, Szatmármegye küldendő.

Dobra, 1922. március hó 7.

A presbyterium.

Királyhágómelléki reform. egyházkerület püspöke

468—1922. sz.

Nagytisztelendő Esperes és Lelkész Uraknak!

A vallás és művészeti miniszter ur 69967—1921 sz. intézkedésében tudomásvétel végett az állami fizetésben részesülő tisztviselők feleségei illetőleg gyermekei részére a C. F. R. vonalain engedélyezendő utazási kedvezményekre vonatkozó és a közlekedésügyi minisztérium által kiadott rendeletet a következőkben hozza tudomásra:

A) A gyermekekre vonatkozólag

1. A közlekedésügyi minisztérium 1922 január 1-től kezdve a tisztviselők gyermekei részére a C. F. R.-en való kedvezményes utazásra személyazonossági igazoló könyvecskét engedélyez a következő feltételek mellett:

a) A könyvecske kiállítása annak a hatóságnak a kötelessége, amely alá a gyermek apja tartozik. A kiállítás kérvény alapján eszközöltetik, s a kérvényben kimutatandó, a könyvecske vagy személyazonossági igazolvány száma és az ügyosztály, melléklendő a gyermek születési bizonyítványa és egy fehér alapon készített karton nélküli legújabb fénykép a tulajdonos által aláírva, 6 cm. 8 cm. alaku és készpénzben 1 Leu.

b) Az ilyen könyvecskét csak 10 éven felüli gyermeknek adják ki, aki nagykorúságáig azt igényelheti.

c) A könyvecske 1 évig érvényes s minden naptári év elején kicserélendő.

d) az igazolvány a tulajdonost 1 esztendőben 12 utazásra jogosítja oda és vissza, és a viteldíjnak 50 százalékát fizeti,

e) ha a könyvecske elvesz, a tulajdonos azt a közlekedésügyi minisztérium engedélyezési osztályának azonnal bejelenteni köteles, mely a könyvecske megsemmisítése iránt körrendeletben intézkedik. De erre az esztendőre új könyvecske nem engedélyezhető.

B) A feleségre vonatkozólag:

2. a tisztviselő felesége 4 utazás helyett 12 utazásra jogosult e célból a személyazonossági könyvecskebe „könyvecske lapok” helyzetnek el amelyeknek kiadhatása végett a könyvecske számának közlése és egy leu beküldése szükséges.

Azok, akiknek felesége részére ezen értesítésig személyazonossági könyvecskét nem engedélyeztek, a minisztériumhoz a vevényt elküldik az I oszt. 7 leu, a II-ért 5 leut a III 3 leut igazoló vevény kíséretében, kimutatván a kérvényben a férj igazolványának a számát is. Abban az esetben, ha a tisztviselő a személyazonossági könyvecskéhez való jogát lemondás, elmozdítás vagy elhalálozás folytán elveszíti, az összes személyazonossági könyvecskék megsemmisítéséig végett a vallás és művészeti minisztériumba haladéktalanul beküldendők.

Nagyvárad 1922 március 28.

Sulyok,
püspök.

Nagytisztelendő Esperes, iskolaszéki Elnök és Igazgató urak figyelmébe!

A 321—1922. sz. Egyházkerületi közgyűlési határozattal népiskoláinknak használatra ajánlott román-magyar nyelvű iskolai nyomtatványokat famentes papírra nyomtatva raktáron tartom és azokat a következő legutányosabb áraim mellett hozom forgalomba:

Előmeneteli és mulasztási napló, íve 70 bani
Haladási napló íve 60 bani

Ezen nyomtatványokból tetszés szerint mennyiséget be is köthetnek, a Mulasztási Naplót kötetenként 20 Leiért, a Haladási Naplót 12 Leiért.

Értesítő könyvecske, darabja 2 lei 20 bani.

Bármely más nyomtatványokat, borítékokat, papirokat is legutányosabb áron szállíthatok és tisztelettel ajánlom jőnevű könyvnyomdám szíves figyelmükbe.

Nagybecsű megrendelésüket kérve és azt előre is megköszönve, vagyok

hittestvéri tisztelettel

BÉRES KÁROLY nyomdatulajdonos,
az „Egyházi és Iskolai Szemle” kiadója
Oradia-Mare - Nagyvárad, Fő-utca 14 szám.

A háború alatt
leszerelt

ORGONA

sípoknak
ujakkal

pótlását megkezdtem és már eddig is több
református egyház orgonájának

helyreállítását

pontosan elvégeztem. — A nagytisztelendő lelkész hivatalkának szívesen küldök költségvetést, de kérem, hogy előbb a leszerelési bárcát beküldeni szíveskedjenek.

ORSZÁGH ANTAL orgonaeépítő

O.-Mare (Nagyvárad), Ferdinánd király (Rákóczi)-út 41. sz.

MAJOR FERENCZ

építész vállalkozó, Oradea-Mare - Nagyvárad
6-6 **Hármas-utca 9.**

Készít: mindenféle terveket és költségvetéseket, szakértői megbízásokat és becsléseket. — Vállal a magas építkezéshez tartozó: minden munkát, javítást és átalakítást.

Szülők figyelmébe!

Ha pénzt akarnak megtakarítani, úgy látogassanak el

SCHNEIDER és MIHELFIYHEZ

Ferdinánd király- [Rákóczi-] út 10. [Széchenyivel szemben.]

Gyermekek ruha!

Hol megérkeztek!

Bécsi fiú és gyermek ruha u. m.: fiú- és leányka kabát különlegességek.

Bel- és külföldi gyapju-szővetek, szabókellékek dús választékban.

Béres Károly könyvnyomdája Oradea-Mare — Nagyvárad.